

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Idy Hanzelovej a JUDr. Ľubice Filovej v právnej veci žalobkyne **O. J.**, zastúpenej JUDr. J. J., proti žalovanému **Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, pracovisko Košice, Zádielska 2, Košice**, o **preskúmanie rozhodnutia žalovaného** číslo 2006/03414 z 28.novembra 2006, na odvolanie žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 4.decembra 2008, č.k. 6S/17/2007-88, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 4.decembra 2008, č.k.6S/17/2007-88, **p o t v r d z u j e**.

Žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e:

Napadnutým rozsudkom krajský súd zamietol žalobu a žalobkyni nepriznal právo na náhradu trov konania.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že žalobkyňa sa žalobou domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného číslo 2006/03414 z 28.novembra 2006. ktorým zamietol jej odvolanie a potvrdil rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trebišove (ďalej len „úrad“) číslo W2006/23927-4/Kolesarova z 25.septembra 2006 o odňatí peňažného príspevku za opatrovanie a zastavení jeho výplaty od 1.júna 2006 z dôvodu, že žalobkyňa sa

podľa § 64a ods. 4 zákona č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák.č. 195/1998 Z.z.“) nepovažuje za osobu schopnú vykonávať opatrovanie, pretože podľa § 110n ods. 2 zák.č. 195/1998 Z.z. sa považuje za osobu, ktorá má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70%, nakoľko rozhodnutím Úradu dôchodkového zabezpečenia číslo 345 515 7890 z 19.júna 1991 jej bol z dôvodu invalidity podľa predpisov účinných pred 1.januárom 2004 priznaný dôchodok manželky.

Krajský súd mal na základe vykonaného dokazovania za preukázané, že peňažný príspevok za opatrovanie manžela, G. J., bol žalobkyni priznaný od 1.júna 2004. Ďalej mal za preukázané, že žalobkyňa bola posudkom Okresnej posudkovej komisie v Trebišove dňa 29.mája 1991 uznaná invalidnou na účely dôchodku manželky, ktorý jej bol priznaný rozhodnutím Úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave číslo 345 515 7890 z 19. júna 1991 a ktorý podľa vyjadrenia Sociálnej poisťovne, ústredia zo 6.novembra 2008 naďalej poberá. Vzhľadom na to, že jednou zo zákonných podmienok nároku na dôchodok manželky podľa § 51 ods.1 písm. b/ zák.č.100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák.č.100/1988 Zb.“) bola invalidita, definovaná v § 29 ods. 2 zák.č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31.augusta 1994, a teda nepostačovala čiastočná invalidita, mal krajský súd za preukázané, že žalobkyňa sa podľa § 110n ods.2 zák.č.195/1998 Z.z. považuje za fyzickú osobu, ktorá má pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou a podľa § 64a ods. 4 zák.č.195/1998 Z.z. sa nepovažuje za osobu schopnú vykonávať celodenné, osobné a riadne opatrovanie. Krajský súd poukázal na to, že zákon č.100/1988 Zb. neupravuje rôzne druhy invalidity, ale jednotným spôsobom stanovuje kritériá invalidity v § 29 ods. 2, pričom nevyhnutným následkom invalidity nebolo priznanie invalidného dôchodku ako to tvrdila žalobkyňa. Z uvedených dôvodov nepovažoval za dôvodnú námietku žalobkyne, že nikdy nebola uznaná invalidnou a že žalovaný ničím nepreukázal, že bola uznaná invalidnou. Vzhľadom na zákonnú domnienku obsiahnutú v § 64a ods. 4 zák.č. 195/1998 Z.z. nebolo potrebné vykonávať dokazovanie ohľadom toho, či žalobkyňa je schopná opatrovanie vykonávať. Za nedôvodnú tiež považoval námietku, že žalovaný nepreukázal, či tento zdravotný stav žalobkyne trvá, lebo vzhľadom na trvanie poberania dôchodku manželky mal za preukázané, že doposiaľ nedošlo k relevantnej zmene posúdenia jej zdravotného stavu tak, že nespĺňa kritériá invalidity. Krajský súd preto preskúmané rozhodnutie žalovaného považoval za zákonné.

Rozsudok krajského súdu napadla žalobkyňa včas podaným odvolaním. Pridržiavajúc sa dôvodov odvolania proti rozhodnutiu úradu i dôvodov žaloby proti rozhodnutiu žalovaného namietla, že rozhodnutie žalovaného i rozsudok krajského súdu sa opierajú o zrušené zákony. Vo svojom odvolaní proti rozhodnutiu úradu namietala tvrdenie správneho orgánu, že bola uznaná invalidnou podľa § 43 písm. b/ zrušeného zákona č.121/1975 Zb. Krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď tvrdil, že podľa § 110n ods. 2 zák.č.195/1998 Z.z. v spojení s §51 a § 29 ods. 2 zák.č.100/1988 Zb. je invalidná a uplatňoval tak údajnú nevyvrátiteľnú právnu domnienku, bez akéhokoľvek rozhodnutia o tom, či je invalidná alebo čiastočne invalidná. Invalidnou bola uznaná len pre dôchodok manželky, ktorého suma bola nižšia ako suma invalidného alebo čiastočného invalidného dôchodku, na ktorý nemala právny nárok. Pokiaľ by bola uznaná invalidnou, poberala by invalidný dôchodok. Ďalej poukázala na to, že posudzovanie invalidity je možné vykonať len v súlade s právnymi predpismi a to v čase posudzovania a preto v prípade pochybností o schopnosti žalobkyne vykonávať celodenné, osobné a riadne opatrovanie mal správny orgán požiadať o také potvrdenie ošetrojúceho lekára, odborného lekára, resp. posudkovú komisiu a neopierať sa o rozhodnutie o priznaní dôchodku manželky, vydané pred 25-imi rokmi. Z uvedených dôvodov žalobkyňa žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie žalovaného ako aj prvostupňového správneho orgánu zrušil, priznal žalobkyni náhradu škody 91 440 Sk s 8,5%-ným úrokom z omeškania a trovy konania 324 Sk.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu žalobkyne navrhol, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok v medziach žaloby a v rozsahu odvolania bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o odňatí peňažného príspevku za opatrovanie.

Podľa § 64a ods. 4 veta prvá, druhá a tretia zák.č. 195/1998 Z.z. *fyzická osoba, ktorá vykonáva opatrovanie*, musí byť plnoletá, musí mať spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu a *musí byť schopná vykonávať opatrovanie*. *Za fyzickú osobu schopnú vykonávať celodenné, osobné a riadne opatrovanie sa nepovažuje fyzická osoba, ktorá pre dlhodobu*

nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. V prípade pochybností o schopnosti vykonávať celodenné, osobné a riadne opatrovanie príslušný orgán potvrdzuje psychickú schopnosť a fyzickú schopnosť fyzickej osoby uvedenej v odseku 2.

Podľa § 110n ods. 2 zák.č.195/1998 Z.z. za fyzickú osobu, ktorá pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70%, sa považuje fyzická osoba, ktorá bola uznaná invalidnou podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004.

Medzi účastníkmi bolo sporné, či navrhovateľka v čase rozhodnutia žalovaného bola invalidná.

Zo spisu krajského súdu je zrejmé, že rozhodnutím Úradu dôchodkového zabezpečenia ako právneho predchodcu Sociálnej poisťovne, ústredia číslo 345 515 7890 z 19.júna 1991 bol žalobkyni podľa § 51 zák.č.100/1988 Zb. od 1.marca 1991 priznaný dôchodok manželky s odôvodnením, že podľa posudku Okresnej posudkovej komisie v Trebišove z 29.mája 1991 bola uznaná invalidnou na účely dôchodku manželky.

Podľa § 51 písm. b/ zák.č.100/1988 Zb. *na dôchodok manželky má nárok manželka občana, ktorý bol zamestnaný po dobu potrebnú pre nárok na starobný, invalidný dôchodok alebo dôchodok za výsluhu rokov, alebo požívateľa starobného, invalidného, čiastočného invalidného dôchodku alebo dôchodku za výsluhu rokov, ak nie je zárobkovo činná, nemá nárok na iný dôchodok a je invalidná.*

Dôchodok manželky patrí len po dobu, po ktorú trvá manželstvo.

Z ustanovenia § 51 priamo vyplýva, že nárok na dôchodok manželky mohol vzniknúť z dôvodu invalidity manželke, ktorá nemala nárok na iný dôchodok, t.j. nemala nárok na invalidný dôchodok, čiastočný invalidný dôchodok, starobný dôchodok alebo pomerný starobný dôchodok.

Žalobkyňa sa narodila 15. mája 1934 a je nesporné, že nárok na dôchodok manželky mala priznaný podľa § 51 písm. b/ zák.č.100/1988 Zb., t.j. z titulu invalidity.

Zákon č. 100/1988 Zb. podmienky uznania invalidity ustanovoval v § 29 ods. 2 (v znení účinnom do 30.júna 1999), resp. v § 29 ods.3 v znení účinnom od 1.júla 1999). Súčasne v § 37 ods. 2 (resp. v § 37 ods. 3) ustanovoval podmienky uznania čiastočnej invalidity, teda *rozlišoval invaliditu a čiastočnú invaliditu*. Vzhľadom na uvedené aj odvolací súd považoval za nedôvodnú námietku žalobkyne, že nie je zrejmé, či bola uznaná invalidnou alebo čiastočne invalidnou. Z ustanovenia § 51 písm. b/ zák.č.100/1988 Zb. pritom vyplýva, že **nárok na dôchodok manželky mohol vzniknúť len v prípade invalidity podľa § 29 ods.2** (resp. od 1.júla 1999 podľa § 29 ods. 3 tohto zákona) **a teda nemohol vzniknúť osobe, ktorá bola uznaná iba čiastočne invalidnou.**

Podľa § 267 veta prvá zák.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov *dôchodok manželky*, ktorý sa vypláca k 31. decembru 2003, *vypláca sa* aj po tomto dni *za podmienok ustanovených predpismi účinnými do 31. decembra 2003*, a to v sume, v akej patrilo do 31. decembra 2003.

Nebolo sporné, že žalobkyni bol dôchodok manželky, priznaný z titulu invalidity, bol v čase rozhodnutia žalovaného naďalej vyplácaný.

Žalobkyňa bola uznaná invalidnou podľa predpisov účinných pred 1.januárom 2004. Sama ničím nepreukázala, že by došlo k zániku jej invalidity. Nepochybil preto žalovaný správny orgán, keď ju v súlade s § 110n ods. 2 zák.č.195/1998 Z.z. považoval za osobu, ktorá pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70%, keď nemal dôvod na pochybnosti o neschopnosti žalobkyne vykonávať celodenné, osobné a riadne opatrovanie a na postup podľa § 64a ods.4 tretej vety zák.č. 195/1998 Z.z.

Z uvedených dôvodov sa odvolací súd stotožnil s názorom krajského súdu a rozhodnutie žalovaného považoval za zákonné.

Pokiaľ sa žalobkyňa v odvolaní proti rozsudku krajského súdu domáhala priznania náhrady škody 91 440 Sk s 8,5%-ným úrokom z omeškania, z obsahu súdneho spisu vyplýva, že suma náhrady by mala pozostávať z nevyplateného peňažného príspevku za opatrovanie

za jún 2006 až september 2007. V skutočnosti sa teda žalobkyňa domáhala, aby jej odvolací súd peňažný príspevok za uvedené obdobie priznal.

V správnom súdnictve v konaní o žalobách proti právoplatným rozhodnutiam správnych orgánov súdy preskúmajajú len zákonnosť rozhodnutí správnych orgánov a môžu ich rozhodnutie len zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie, prípadne žalobu zamietnuť (§ 250j ods.1,2 OSP), nie sú však oprávnené nahradiť rozhodnutie správneho orgánu o nároku na peňažný príspevok podľa zák.č.195/1998 Z.z.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd podľa § 219 v spojení s § 250ja ods. 3 OSP rozsudok krajského súdu potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 142 ods.1 v spojení s § 246c ods.1 prvá veta OSP tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo žalobkyňa v odvolacom konaní nebola úspešná.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 10.decembra 2009

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová